దుమ్ములగొండె

చెడ్డ తొందరగా అడుగులు పడ్డాయి. సైనికుల్లాగ చకచక నడుస్తున్నాము. కంకర ఎక్కపెట్టిన రోడ్డుమీద 'మణ్యం' ఆకుజోళ్లు టపకా టపకా ఎగురుతున్నాయి. గిరిరావు బూట్లు ఇనపనాళ్ల నాదంతో మెట్లంగి రాళ్లని మోగిస్తున్నాయి. నాకు జోళ్లు లేవు. నా అరికాళ్లు చెప్పుజోళ్లకన్నా బలమైనవి. వేళ్లకి దెబ్బలు తగలకుండా నిపుణతతో అడుగులు వెయ్యడం నా కాళ్లకి తెలుసు. ఎక్కపెట్టిన రాళ్లని నాకాళ్లు కళ్లున్నట్టు తప్పించుకోగలవు. ఎంత కర్కశంగా మార్గమున్నా కాళ్లకి ఇబ్బందిలేదు. మిట్ట మధ్యాహ్నపు తారురోడ్డు దోసెలరేకులాగ వేడెక్కి నూనె కక్కుతూ ఆవిరులొస్తున్నా నా అరికాళ్లు భరిస్తాయి. నా నడక తొందరకి భూమి అదురుతున్నాది.

ముగ్గురం ఒక్కలాగ అడుగులు వేస్తూ ఒక్క బిగిని ఒకరికి ఒకరం తీసిపోకుండా నడుస్తున్నాం. బూట్లనాదం మద్దెలమోత లాగుంది. ఆకు జోళ్లు తాళం వేస్తున్నట్టున్నాయి. నా కాళ్లు సన్నని శ్రుతిలాగ పడుతున్నాయి. మూడూ ఒక్క శ్రుతిలో మిళితం అవుతున్నాయి.

మాట్లాడకుండా ఊపిరి బిగపెడుతూ నడుస్తున్నాము. అర్ధరాత్రి కోటలో గంట ఠంగుమని కొండల మధ్యకొచ్చి మారుమోగింది. వెన్నెల కర్పూరంలాగ వెలుగుతున్నాది. సాయంకాలం పెద్ద వర్షం కురవడాన్ని ఆకాశం నిర్మలంగా ఉన్నాది. మచ్చకొండా సూదికొండా దుప్పులకొండా అభ్యంగనం చేసుకుని నీటుగా లేడీల్లాగ మఠాలు వేసుక్కూచున్నాయి.

కుమిలి ఘాటీకి మా అర్ధరాత్రి షికారు. ఘాటీమీద నూతికి దిగే మెట్లమీద కూర్చుంటే కోనాడ సముద్రతీరందాకా కనపడే విశాల దృశ్యాన్ని వెన్నెట్లో చూస్తూ ముగ్గురం కుచ్చిటప్పాలతో జాగరం చేస్తాం. భయంకరమైన ఏకాంత సీమలో సుందర జాగరం. నల్లని నీడలో గోతిదు నీళ్ళు వెన్నెలపడి తెల్లగా చెంగల్వ పువ్వులాగ వికసించాయి. రోడ్డువార కాలువలో నక్షత్రాలు మా కన్నా వడిగా పరిగెడుతున్నాయి. గుండ్రపటి గోతినీట్లో నక్షత్రాలు గోతినిండా గడ్డి పువ్వుల్లాగ ఉన్నాయి. గెడ్డలో నీళ్లు పారడంలేదు. కాని వర్షానికి నాని గెడ్డలో ఇసుక జిమజిమలాడుతున్నాది. చెమ్మమీద చంద్రకాంతి పడి గెడ్డ జిగ్గని తెల్లని జరీ చీరలాగ మెరిసిపోయింది. చుట్టూ కొండలు వలయంగా చుట్టేశాయి. ఆ మధ్యనున్న భూస్థలం గంగాళం లాగున్నాది. కప్పలరుస్తున్నాయి. ఎన్ని కప్పలరుస్తున్నాయి! అర్బుదాలు నిర్బుదాలు అరుస్తున్నాయి. దగ్గరలోనున్న కప్ప టాంకు టాంకు మంటున్నాది. మా నడక తొందరకది వెనకపడిపోయింది. మా ముందు ఇంకొక కప్ప అరుస్తున్నాది. అన్ని కప్పలకన్నా దాని అరుపులో ఏదో ప్రత్యేకత గోచరమౌతున్నాది. కాని అది

మేళంతో కలసి ఎంతోసేపు పాడలేదు. అకస్మాత్తుగా ఊరుకుంది. కప్పల ఆర్కెస్ట్రా మొత్తంమీద ఉధృతంచేస్తున్న 'హార్మనీ' వింటూ నడుస్తున్నాను. గంగాళంలాంటి భూవలయంలో కళపెళ ఎసరు ఉడుకుతున్నట్లు కప్పలు మోత పెడుతున్నాయి. దిగంతాల్లోంచి ఏదో తొణికిపోతున్నట్లు కప్పలమోత తిరుగబడు తున్నాది.

తుళ్లిపడి వెనక్కు చూశాను. ఒళ్లంతా పులకరించింది. నా చెవులకి స్పష్టంగా గాజుల నిక్వాణం వినబడ్డాది. నర్తకి గుల్ల కడియాల్లో రాళ్ల గుణగుణ వినబడ్డాది. మా వెనకాతల ఏ అప్సరసలూ రావడంలేదు. ఆ భ్రమని కలిగించింది కీటకగానం. కీటకాలు కోటానుకోట్లు తంత్రీ స్వరాలు మీటుతున్నాయి. కప్పల మోత గంభీరంగా వినబడుతున్నాది. కీటకగానం వీణా నిక్వణాల్లాగ సహస్ర తంత్రులమీంచి వినబడుతున్నాది. మా నడకకి కప్పలమోత మిలటరీ బేండు. కీటకాలమోత నా హృదయంలో మధుర రసాన్ని ఊరిస్తూ అప్సరసల్ని కళ్లెదటికి తీసుకొస్తున్నాది. నా కెదురుగా దెయ్యాల్లాగ జుత్తును విరబోసుకొని ఈతలు నడుచుకొస్తున్నాయి. కాని నా ఎదుట రంగస్థలం విద్యుద్దీపాలతో ఉజ్వలిస్తున్నాది. దాంట్లో నటీ నటులు మధురరస ప్రధానమైన భారత నాటిక నటిస్తున్నారు. మువ్వలు మోత పెడుతున్నాయి. వెండిమువ్వలు, గాజులు గలగల్లాడుతున్నాయి. గోటులూ, దిల్‌రుబాలూ, సారంగులూ, చితారులూ సహస్ర తంత్రులతో మోగుతున్నాయి. గట్టిగా పాడ్డానికి ప్రారంభించాను.

"గోపీ పీనపయోధర..."

"షటప్!" అన్నాడు గిరిరావు.

"నేను పాడుకుంటే నీకేం?" అన్నాను.

"ఘాటీ ఎక్కేదాకా నోరు కదపడానికి వీలులేదనుకొన్నాము" అన్నాడు మణ్యం. నిజమే.

"మీతో సరిగ్గా అడుగు వెయ్యలేకపోతే కదా!" అన్నాను.

"నో!" అన్నాడు గిరిరావు

కొండలలోంచి ధీరసమీరం శీతలంగా వీచడం ఆరంభించింది. చెట్లలోంచి ముత్యాలు రాలుతున్నాయి. వనమాలిని ఉద్దేశించి హాయిగా పాడుకోనిచ్చారు కాదు.

నా గొంతుకలో పాట ఆగిపోయింది. నా నుదురుమీంచి, ముక్కుమీదికి జారి ఘర్మసలిలం ఉప్పగా పడ్డాది. తడిసిపోయిన చొక్కాలోంచి సమీరం వెళ్లి నా త్వగింద్రియానికి చల్లగా చక్కిలిగింత పెడుతున్నాది. నా కళ్లెదుట రంగస్థలం, నాట్యమండలి మాయమై పోయాయి.

మాకు దగ్గరలోనే నిలబడి నక్క చూస్తున్నాది. నక్క నిలబడి నిర్భయంగా చూస్తుంది. ప్రమాదం దగ్గర కొచ్చిందంటేనే తోక ముడిచి పరిగెడుతుంది. లేకపోతే మనల్ని నిబ్బరంగా నిలబడి మోరెత్తి చూస్తూ "నువ్వేమి చేస్తావు" అని ప్రశ్నిస్తుంది. నక్కని చూస్తే నాకు కుమిలి ఘాటీ కథ హొకటి జ్ఞాపకమొచ్చింది. ఆ కథ గిరిరావుకి తెలుసు.

"మణ్యం, అదుగో దుమ్ములగొండె!" అన్నాను.

"నీ తలకాయ!" అన్నాడు మణ్యం.

"అదిగో చూడు!" అని చూపించాను.

"నక్క"! అన్నాడు గిరిరావు.

"ఇంకోటి కూడా వెనకాతల ఉన్నాది!" అన్నాడు మణ్యం.

నక్క దంపతులు వ్యాహ్యాళి కొచ్చారు.

"దాసు వీటిని చూచేకాబోలు పారుకొన్నాడు" అన్నాను.

"అంతే అయి ఉంటుంది" అన్నాడు గిరిరావు.

"ఏ దాసు?" అనడిగాడు మణ్యం.

"దుక్కణ్ణి ఎరగవూ? కాళిదాసు" అన్నాను.

"వాడా! ఎందుకు పారుకున్నాడు?" అనడిగాడు మణ్యం.

"ఇక్కడే సైకిలుమీద కొండవొద్దు దాకా షైరు వెళ్లేట్ట. సాయంకాలం దుమ్ములగొండె కనబడ్డాదట. అక్కడనుంచి సైకిలు వెనక్కి తిప్పి యింటికి వచ్చి చతికిల్లాపడ్డాడు. వాడికి ప్రాణాలు లేవు" అన్నాను.

"పిరికివాడన్నమాట!" అన్నాడు మణ్యం.

"పట్టపగలు దెయ్యమంటే జడుసుకుంటాడు!" అన్నాడు గిరిరావు.

"రామరామ!" అన్నాడు మణ్యం.

"అదేమన్న మాటలే. ఇక్కడ చిరతపులులు లేకపోయినా పెద్ద నక్క, దుమ్ములగొండె ఉన్నమాట వాస్తవం" అన్నాను.

"లేవురా" అన్నాడు గిరిరావు.

"మంచివాడివి. దాసన్నపేట గొల్లవాళ్ళనడుగు. దుమ్ములగొండె పెయ్యని ఎత్తుకు పోయిందో లేదో! ఎప్పుడూ ఈ కొండని ఉండదుకాని వెలగాడ కొండమీంచి అప్పుడప్పుడు వొస్తూ ఉంటుంది" అన్నాను.

"నలుగురుంటే ఏం చేస్తుందిలే!" అన్నాడు గిరిరావు. మణ్యం నవ్వేడు. గట్టిగా హేళనగా నవ్వేడు. మణ్యంది విజయనగరం కాదు. మా కొండలని ఏ జంతువూ లేదనే వాడి నిబ్బరం. కాని దుమ్ములగొండె ఉందనే, నేనెప్పుడూ చూడకపోయినా అంతా అంటారు.

నాకు బితుకు పట్టుకుంది. బండరాళ్ళన్నీ దుమ్ములగొండెల్లాగ కనబడ్డం మొదలెట్టేయి. మా నడకజోరు తగ్గలేదు. రాళ్ళన్నీ జంతువుల్లాగ కదుల్తున్నాయి. ఒకరాయిని చూచి జంతువనే నిర్ధారణ చేసుకున్నాను. దాని నడ్డీ మూతీ గాడిదాకారంలోనే కనిపించాయి. తేరిబారచూస్తే మహా వికృతమైన దుమ్ములగొండె స్వరూపం కనబడ్డాది. ఒక్కడుగు ఆగి చూస్తే రెండు బండ రాళ్ళు కనబడ్డాయి. కాని రాళ్లన్నీ దుమ్ములగొండెల్లాగ కనబడుతున్నాయి.

నా పిరికితనానికి నాకే నవ్వొచ్చింది. ఇదివరకెన్నిసార్లు ఘాటీకి వెన్నెల రాత్రుళ్లలో వెళ్లలేదు? చిన్నప్పణ్ణుంచీ అవకతవక స్థలానికి స్నేహితులతో షైర్లుపోయిన నక్తంచరుడ్నే!

అదేదో వృక్షం పేరు మరచిపోయాను, కనబడ్డాది. బగ్గిలు బగ్గిలుగా మెరుస్తూ తెల్లని బెరడుతో ఆ మానుకొమ్మలు వెన్నెట్లోకి భయంకరంగా లేచివున్నాయి. ఆ వృక్షంకింద నలమహారాజుకి శనిదేవత ఆవహించిందిట. ఆ కారణంచేత ఆ చెట్టుకిందకి మనం వెళ్లకూడదని నిషేధం ఉన్నాది. పిచ్చి నిషేధం!

మామిడితోట్లో కెళ్లాము. చీకటిగా ఉన్నాది. రోడ్డునిండా మామిడి చెట్లు ఆవరించి ఉన్నాయి. అంచేత రోడ్డంతా తివాసీలు పరచినట్లు నీడలున్నాయి. నీడల అందాన్ని చూచి నేను ముగ్ధుడనౌతాను. మా వీధిమెట్ల మీద కూచుని వాకిట్లో పెద్దపువ్వులాగపడ్డ కొబ్బరిచెట్టు నీడనీ, గోడమీద రంగవల్లికల్లాగ ఏర్పాటు అయిన తుప్పల నీడలనీ చూసి ఆనందిస్తూ రాత్రి రెండు మూడు గంటలదాకా సిగరెట్లు కాలుస్తూ కూర్చున్న రోజులున్నాయి. కానీ మామిడి తోటలో రోడ్డుమీద నీడలన్నీ మచ్చలమెకాల్లాగున్నాయి. గుండెకొట్టుకుంది. కింకిణీస్వనం లంకిణీదేవి గుర్రులాగుంది. కప్పల ఆర్కెస్ట్రా కొండదేవత బలికి నరులని తీసుకుపోతున్న కిరాతుల డోలు వాయిద్యమై పోయింది.

నా మీద దెయ్యంలాగ భయం ఆవహిస్తూంది. మేకపోతు గాంభీర్యంతో ముందుకు అడుగులు వేస్తున్నాను. కాని గుండె జారిపోతున్నాది. శరీరంలో రక్తం, మాంసం, ఎముకలూ మాయమై పోతున్నాయి. శరీరం గుల్లతేరిపోయి ఆ ఖాళీనిండా భయం నిండిపోతున్నాది.

మణ్యంకి పిసరు భయం కలగలేదు. చెక్కుచెదరకుండా అడుగులు వేస్తున్నాడు. నా అడుగులు తడబడుతున్నాయి. శనివృక్షం కిందికి వచ్చాము. తెల్లని పొలుసులు పేలిన బెరడుతో దాని కొమ్మలు ఆకాశంలో తలలెత్తి కనబడ్డాయి.

ఘాటీనందు చీకటిగా కబంధుడి అంగుడులాగుంది. ఘాటీమీదకి తోవతీసుకు పోతున్నాది. సూదికొండ కబంధుడి అంగుట్లో కొండనాలికలాగుంది. లోపలికి వెళుతున్నకొద్దీ కబంధుడు బారలుచాచి నోట్లోకి మమ్మల్ని లాక్కుపోతున్నట్లున్నాది.

"ఒరే గిరిరావ్, ఇప్పుడు ఈ గోతుల్లో నీళ్లు తాగడానికి దుమ్ములగొండె నిజంగా వొస్తే మనమేమి చెయ్యగలం?" అని ప్రశ్నించాను. గిరిరావు స్థలజ్ఞుడు. ఆ ప్రశ్నతో అతనికీ నా భయం అంటువ్యాధిలాగ తగులుకొన్నాది.

"ఏమిటి చేస్తాం?" అని తిరిగి ప్రశ్నించాడు గిరిరావు.

"మన దగ్గర కర్రయినా లేదుకదా, మీదికొస్తే ఏమి చెయ్యగలం?" అని తిరిగి ప్రశ్నించాను.

"కలియబడదాం" అన్నాడు మణ్యం. అతనికి నవ్వుతాలుగా ఉన్నాది. నాకు నవనాళ్లూ తోడుకుపోతున్నాయి.

"హాస్యం కాదురోయ్. ఈ స్థలాలు మంచివికావు. ఏమి చెయ్యగలం?" అని గట్టిగా ప్రశ్నించాను.

"గట్టిగా కేకేస్తే హడలెత్తి పారిపోతుంది. దాన్ని చూస్తే మనకెంత భయమో అదీ మనల్ని చూచి అంతా భయపడుతుంది" అన్నాడు మణ్యం. వాడికింకా నవ్వుతాలుగా ఉన్నాది. గిరిరావు ఆలోచనలో పడ్డాడు. రాళ్ల రోడ్డు ఘాటీమీదకి లేస్తున్నాది. శరీరాన్ని ఎత్తుకి మోసుకొని వెళ్లడానికి కాళ్లు లొటలొట లాడుతున్నాయి. గిరిరావు అడుగువెయ్యటం మానేశాడు. నేనూ నిలబడిపోయాను.

"ఘాటీకి వెళ్లడం ప్రమాదమే" అన్నాను.

"ప్రమాదమే" అన్నాడు గిరిరావు.

నన్ను భయం పూర్తిగా వశం చేసుకొంది. శరీరాన్నంతా ఆవహించింది. భయం శరీరాన్నంతా ఆవహించడం అందరి అనుభవంలోనూ ఉండదు. సాధారణంగా భయం గుండెల్లో ఒక భాగాన్ని మాత్రమే పట్టుకొంటుంది. ఇంకో భాగం ధైర్యాన్ని ఉపాసనచేసి భయపిశాచిని గెంటేస్తుంది. పిచికని పట్టుకొని పావుగంట చేతుల్లో ఉంచి చూడండి అది చచ్చి ఊరుకుంటుంది. దాని గుండెలు భయంచేత ఆగిపోతాయి. భయం అంటే అదీ. అదీ నన్ను ఆవహించింది!

"వెనక్కి పోదాం" అన్నాను. ఈ భయం అంటువ్యాధి. ఈ వ్యాధి క్రిమిసంపర్కం లేకుండానే పక్కవాడికి కూడా వ్యాపిస్తుంది.

"పోదాం" అన్నాడు గిరిరావు.

కాళ్లు ముందుకు పడలేదు. కాళ్లకి శిలలు కట్టినట్టు నిలబడ్డచోట నిలబడిపోయాయి. శరీరం ఏనుగంత బరువెక్కిపోయింది. శరీరం నిండా నిండి వేలకొద్దీ టన్నుల బరువుతో భయం ఆవహించి ఉన్నాది.

"నా కాలు మరి ముందుకు పడ్డంలేదు" అన్నాను.

"నాదీనీ" అన్నాడు గిరిరావు.

"నిజంగా?" అన్నాడు మణ్యం.

"నిజంరా బాబూ, పదా" అన్నాను.

మణ్యాన్ని కూడా భయం పట్టుకుంది. వాడికి భయం మామ్మూలుగా పట్టుకోలేదు. "అమ్మో" అని పెద్ద కేకవేసి వెనక్కి తిరిగాడు. తారకమంటుకొంది.

"ఎందుకేనా మంచిది. రాళ్లు పట్టుకోండి" అన్నాడు గిరిరావు. రెండు చేతులా ముగ్గురం రాళ్లేరి పట్టుకొన్నాం.

భయం గెంటీడం మొదలెట్టింది. కాళ్లు ఎంత తొందరగా పడుతున్నాయో తెలియదు. ఘాటీమీంచి దిగడానికేముంది? అంతా దిగుడు. ఐదు నిమిషాలైనా అయిందో లేదో సీతాఫలంతోటా, దాని మధ్య నుండి పోయే కొండవాగులో ఇసకా చేరుకొన్నాం. తోటలో రెల్లివాళ్ల పాకా, దూరంగా కళ్లాలు కనబడ్డాయి. మనుషుల అలికిడి, పశువుల సవ్వడి అయింది.

"ఛ ఛ"! అన్నాను. నామీద నాకు అసహ్యం వేసింది. అంత పిరికితనం పట్టుకుందేం? లజ్జ వేసింది.

బట్టలు పూర్తిగా తడిసిపోయాయి. కాని ధీరసమీరం ఇంకా వీస్తున్నాది. చంక తిమ్మిరెక్కింది. అప్పుడు నాకు జ్ఞాపకానికొచ్చింది. చంకలో అణిచిపెట్టి టీ ఫ్లాస్కు ఉన్నాది.

"టీ తాగుదాం" అన్నాను.

"చల్లబడనీ" అన్నాడు గిరిరావు.

నల్లచెరువు మెట్లలో బండరాయి ఎక్కి చతికిల్లాపడ్డాం. టీ తాగి రాత్రి అక్కడే పడుకొన్నాం. తెల్లవారుఝామున నక్కల అరుపులతో లేచాము. అరుణోదయమౌతున్నాది. కాని కుమిలి కొండలు అరుణోదయాన్ని అడ్డేస్తున్నాయి.

ఇంకా ధీరసమీరం వీస్తున్నాది. కాని యమునాతీరం, వనమాలీ, చంచల కరద్వయం ఆనాడు మరి కనబడలేదు. కుమిలీఘాటీ మీది ఏకాంతంలో సోపానాలు, వెన్నెట్లో మనోజ్ఞంగా కోనాడ సముద్ర తీరందాకా కనబడే విశాల దృశ్యం, సర్పంలాగ మెలికలు తిరిగి మెరిసిపోతూ కనబడే చంపావతీనదీ చూసి అనుభవానికి తెచ్చుకునే అవకాశం ఆ రాత్రి లేకపోయింది. కాని ఆనాటి దుమ్ములగొండె అనుభవం జీవితంలో ఘనమైన భ్రాంతిమదలంకారము.

❀

భారతి, జులై 1943